

بررسی تطبیقی سرقت حدی و تعریزی از منظر فقه و حقوق و مصادیق آنها

نوید صحرائی^۱

منیره رحیمی کلدانلو^۲

چکیده:

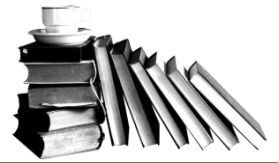
سرقت حدی و سرقت تعریزی، دو مفهوم متفاوت در حقوق ایران و دیگر کشورها هستند مفهوم سرقت حدی به معنای سرقتی است که با استفاده از اسلحه یا سلاح سرد انجام می‌شود و منجر به مرگ یا آسیب جدی به شخصی می‌شود. در حالی که سرقت تعریزی به معنای سرقتی است که به وسیله تهدید و فریب انجام می‌شود و معمولاً با استفاده از چاقو، شمشیر یا سلاح سرد دیگری صورت می‌گیرد.

در حقوق جزای ایران، سرقت حدی تحت عنوان "قتل عمد در آیین سرقت" تنظیم شده است و مجازات آن به قتل عمد معادل است. همچنین، سرقت تعریزی نیز به عنوان جرمی مجازات‌پذیر در نظام حقوقی ایران تنظیم شده است. جرم سرقت در کشورهای مختلف جهان جرم انگاری گردیده تا به وسیله آن احقاق حقوق شهروندان را تضمین نمایند، اما باید توجه داشت که برخورد و احقاق حقوق زیان دیده در قوانین هر کشوری دارای نقاط قوت و ضعف می‌باشد که اصلاح آن با دولت‌های آنها می‌باشد. و با توجه به این که جرم سرقت از جمله مواردی است که در قوانین داخلی ایران نیز به آن پرداخته شده است و سرقت به طور کامل جرم انگاری گردیده، بنابر این ما در این مقاله با بررسی قانون ایران و فقه شیعه در سدد تبیین جرم سرقت، در اقسام حدی و تعزیری آن می‌باشیم

کلمات کلیدی: سرقت، حد و تعزیر، قانون مجازات اسلامی، فقه شیعه،

۱- کارشناسی ارشد، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد مرکز، تهران، ایران
تلفن: ۰۹۱۴۷۸۶۰۸۲۵ navidsahraeilawyer@gmail.com

۲- کارآموز وکالت، کارشناسی علوم قضائی، گروه علوم قضائی، دانشکده حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، ایران
تلفن: ۰۹۱۸۸۵۳۰۱۷۶

مقدمه:

جرم سرقت یکی از جرایم همیشگی در بین بشر است و سابقه ای کهن در زندگی بشر دارد و می توان ادعا کرد که این مفهوم محقق شده و به زمانی برمی گردد که انسانها زندگی گروهی را برای بقا اولویت اصلی خود قرار دادند.

امروزه با توجه به گستردگی و تنوع جرایم سرقت، اکثر کشورهای دنیا برای هر نوع سرقت مجازاتهای متفاوتی از جمله: سرقت مسلحانه، سرقت، سرقت از بانک، سرقت منزل و... دارند.

اما باید توجه داشت که در مقوله ای مثل سرقت در برخی روایات مجازات تعیین شده است و باعث می شود کشورهای پیرو سنت خاصی، رعایت این موضوع را در دستور کار خود قرار دهند، ایران یکی از کشورهای مشمول اسلام است که برای سرقت و عاملان آن مجازات تعیین کرده است و در قانون اساسی آن نیز به صراحت بیان شده بود که قوانین مربوطه باید براساس موازین اسلامی باشد، بنابراین برای بررسی سرقت از منظر حقوق ایران و صلاحیت شیعه، ابتدا باید با واژه سرقت آشنا شد.

اهداف پژوهش:

لفظ سرقت از ماده سرق، به معنای گرفتن شیء و بردن آن به صورت پنهانی است. این کلمه اصطلاح خاص شرعی یا متشرعه نیست، بلکه در همان معنای لغوی و عرفی استعمال شده است و احکام شرعی از حرمت و ضمان مترتب بر آن شده است پس سارق به کسی گفته میشود که مالی را مخفیانه می گیرد، به طوری که صاحب مال نمیداند چون اگر اخذ مال پنهانی نباشد، به آن شخص مختلس، مستلب و منتهب میگویند. (۲)

در قانون مجازات اسلامی ایران از سرقت این گونه تعبیر می گردد که: سرقت عبارت از (ربودن مال متعلق به غیر است) از این رو برای تحقق عمل سرقت می بایست عناصر مادی جرم که ربودن است، تحقق یابد. که این عمل ربایش به دو صورت محقق می گردد.

الف) مستقیم: به این ترتیب مجرم مال دیگری را سرقت می کند

ب) غیر مستقیم: به این صورت است که شخص مجرم، برای ربایش مال متعلق به غیر، از ابزار آلاتی همچون حیوانات دست آموز بهره می گیرد مانند به کارگیری از شاهینهای آموزش دیده جهت دزدیدن و سرقت جواهرات یا کیف دستی و مسائل از این قبیل. بنابراین از مطالب مندرج در قانون مجازات ایران این مطلب استنتاج می گردد که تحقق جرم سرقت فقط در اموالی محقق می گردد (۵) که قابلیت سرقت داشته باشند، یعنی اموال غیر منقول، مانند زمین را شامل نمی شود و می بایست قصد و علم مرتکب به موضوع جرم احراز گردد. لذا قانون مجازات اسلامی برای تحقق جرایم عمدی، علاوه بر علم

مرتکب به موضوع جرم، قصد او را در ارتکاب رفتار مجرمانه مورد توجه قرار داده است.

انواع سرقت ها ؛ سرقت تعریزی و سرقت حدی از انواع سرقت ها می باشند.

روش تحقیق:

حد در شرع به معنای مجازاتی است که شارع آن را برای مکلف به دلیل ارتکاب معصیت معین کرده تا تأدیب و غیر او از انجام آن معصیت باز داشته شود، چون حد بین مکلف ان و ارتکاب معصیت و گناه حجاز و حائل میشود و جدایی می افکند زیرا در حد، معنای منع نهفته است، چرا که حد شرعی افراد را از گناه منع میکند، برای اینکه حد عقوبتی است که اندازه آن روشن است و تخطی از آن جایز نیست (۶).

تعریف قانونی در قانون مجازات اسلامی نیز، بر اساس آن است. در شرایطی که کسی، در زمانی که قحطی نیست، مال در حرز دیگری (غیر از فرزندی نوه پسر خود) را که معادل ۴.۵ نخود، طلای مسکوک است، با هتک حرز و بطور مخفیانه، برآید، و حین سرقت، عاقل و بالغ و مختار باشد، سرقت حدی، محقق خواهد شد.

تعزیر در حقوق کیفری ایران عبارت از مجازاتی است مادون حد شرعی. به عبارت دیگر تعزیر، کیفری است برای جرائمی غیر از آنهایی که در حقوق جزای اسلامی برایشان حد، قصاص و دیه در نظر گرفته شده است. تعزیر در شرع از حیث مقدار مشخص نیست و در فقه به کیفری گفته می شود که برخلاف حد، قانون گذار اندازه های برای آن تعیین نکرده باشد (۱) و تعیین آن به صلاح دید قاضی می باشد، ماده ۱۸ قانون مجازات اسلامی مقرر می دارد: تعزیر مجازاتی است که مشمول عنوان حد، قصاص یا دیه نیست و به موجب قانون در موارد ارتکاب محرمات شرعی یا نقض مقررات حکومتی تعیین و اعمال می گردد. نوع، مقدار، کیفیت اجراء و مقررات مربوط به تخفیف، تعلیق، سقوط و سایر احکام تعزیر به موجب قانون تعیین می شود.

تفاوت حد با تعزیر:

- ۱- جزا T مجازات ثابت یا غیر معین است، اما حدود T مجازات معین و مقرر بر اساس کتاب و سنت است.
- ۲- برخلاف حد، مقدار و کیفیت تعزیر در صلاح دید حاکم شرع (قاضی) است.
- ۳- در تعزیر، در صورتی که محدودیت به صحت عنوان بستگی داشته باشد، ماهیت مجرم، وضعیت روحی و جسمی، زمان و مکان در نظر گرفته می شود.
- ۴- در تعزیر، امید به اصلاح و تأدیب مجرم شرط است، اما فلسفه اجرای حد، دفاع از مصالح بنیادین جامعه است

۵- تعزیر با توبه ساقط می‌شود، در حدود اختلاف نظر است، ظاهر سقوط آن است در اثر توبه، قبل از رسیدن نزد حاکم و قیام بینه.

۶- تعزیر قابل شفاعت است، اما در حد، وساطت و شفاعت ممنوع است.

۷- در تعزیر، حاکم اسلامی حق عفو دارد ولی در حد چنین حقی وجود ندارد.

۸- مجازات تعزیری برحسب اختلاف عادات و رسوم متفاوت می‌شود.

۹- تعزیر گاهی حق الله است و گاهی حق الناس و زمانی هردو؛ ولی حدود تماما حق الله است؛ جز حد قذف که مورد اختلاف نظر است.

۱۰- تعزیر بر حسب اختلاف حال بزهکاران، متفاوت می‌شود.

۱۱- گناه کوچک تعزیر ندارد.

۱۲- تعزیر تابع مفسده است؛ گرچه معصیتی در میان نباشد؛ مانند تعزیر کودکان و مجانین به منظور اصلاح آنان.

۱۳- تعزیر با توبه ساقط می‌شود؛ البته هر چند دربارہی برخی از حدود، اختلاف نظر وجود دارد. به هر حال، ظاهر ادله این

است که چنانچه توبه قبل از قیام بینه باشد، حد ساقط می‌گردد؛ اما پس از اقامه‌ی بینه اجرای حد قطعی می‌شود (۴)

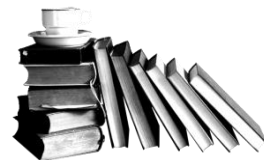
تعریف فقهی حرز:

هر چند مفهوم اصطلاحی حرز از معنای لغوی آن دور نیست، به هر حال آنچه در سرقت ملاک استناد عمل است، تعریف حقوقی و فقهی است که جزئیات این مفهوم و عناصر آن را روشن می‌نماید. در تعریف حرز، مشهور فقها گفته‌اند؛ (حرز مکانی مغلق یا مقفل است؛ یعنی مکانی که از چشم اشخاص مخفی باشد). (۵)

در مقابل این نظریه، اندیشه‌ی شیخ طوسی رحمة‌الله‌علیه است. ایشان حرز را این گونه تعریف کرده‌اند: (والحرز هو کل موضع لم یکن لغیر المتصرف فیہ الدخول فیہ الا باذنه او یكون مقفلا...) حرز عبارت است از جایی که غیر شخص متصرف مجاز به ورود در آن نیست؛ مگر با اذن او یا جایی که بر در آن قفل زده شده باشد). در واقع، تعریف نخست حرز تعریفی حقوقی است؛ یعنی هر جایی که شخصی در ورود به آن ماذون نباشد، حرز است. در تعریف دیگر از حرز، مشهور فقها قرار دارد که تعریف مادی از حرز است. به این تعبیر که حرز مکان قفل شده یا بسته شده و یا محل مدفون است.

سرقت حدی در فقه:

اصل این شرط را هم فقهای شیعه پذیرفته‌اند و هم اهل سنت و منظور از مکلف کسی است که عاقل و بالغ باشد. بنابراین بر کودک و مجنون حد سرقت جاری نمی‌شود.

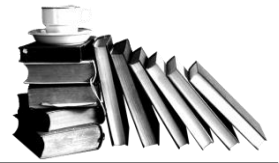
فقهای اهل سنت دلیل این امر را چنین بیان کرده‌اند که قطع دست، مجازات کسی است که مرتکب جنایت شود، در حالی که عمل طفل و دیوانه قابلیت اتصاف به جنایت ندارد همچنین به حدیثی از پیامبر (ص) است که می‌فرماید: (رفع القلم عن ثلاثة: عن الصبی حتى یبلغ و عن المجنون حتى یفیک و عن النائم حتى یستنقظ) تکلیف از سه گروه برداشته می‌شود: کودک نابالغ تا بالغ شود. دیوانه تا زمانی که آفاقه حاصل کند و عاقل شود و انسان خواب تا زمانی که بیدار شود.

فقهای شیعه نیز اجماع دارند بر اینکه دست سارق مجنون و غیربالغ قطع نمی‌شود. آنها نیز علاوه بر استناد به روایت پیامبر (ص) که در بالا ذکر شد (۱۰)، از محتوای خود آیه استفاده می‌کنند که خداوند بعد از دستور به قطع دست مرد و زن سارق، آن را عقوبتی از جانب پروردگار میدانند، با توجه به آنکه عقوبت را باید عاقل تحمل کند، شخص غیرعاقل خارج می‌شود، بنا براین آنچه بیان شد، فقها اعم از شیعه و سنی، در اصل اینکه برای اجرای حد سرقت مکلف بودن سارق شرط است، متفق هستند. اما در اینکه اگر شخص غیرمکلف سرقت را تکرار کرد حکم چه می‌شود (۱۲)، بین آنها اختلاف نظر وجود دارد. اهل سنت به طور مطلق قائل شده‌اند که حد سرقت در مورد غیرمکلف جاری نمی‌شود و در صورتی که چنین شخصی چند بار دزدی کند، حکم همان عدم قطع است. مشهور فقهای شیعه هم این را نسبت به شخص مجنون قبول دارند اما در مورد شخص غیربالغ فقهای شیعه اختلاف نظر دارند. مشهور بین آنها این است که اگر نابالغ سرقت کرد، دستش را قطع نمی‌کنند و او را تأدیب و تعزیر می‌کنند. دلیلی که بیان می‌کنند این است که می‌گویند این موافق است با قاعد مسئول نبودن کودک نابالغ و اینکه او شرعاً برای گفتار و کردارش مجازات نمی‌شود نه چیزی بر او حرام است و نه واجب، بلکه تأدیب می‌شود به آنچه که قاضی برای از بین بردن ماده فساد، صلاح بداند، اما برخی دیگر از فقهای شیعه بر اساس روایات معتبر در این زمینه قائل به تفصیل شده‌اند، به اینصورت که شخص غیربالغ اگر قبل از هفت سالگی هر چند مکرر دزدی کند حد سرقت بر او جاری نمی‌شود. اما بعد از هفت سالگی در صورت تکرار دزدی بار اول و دوم عفو، بار سوم ادبش می‌کنند یا سرانگشتان او را می‌برند. در مرتبه چهارم انگشتان او را از بند دوم می‌برند و اگر بار پنجم دزدی کند، مثل فرد بالغ با او رفتار می‌شود و انگشتان او از بن قطع خواهد شد. البته این در صورتی است که سارق ۹ سال داشته باشد. (۱۱)

و همچنین در مورد حد سرقت از منظر فقه آمده است:

الف- سرقت از حرزی که قبال فرد دیگر آن را گشوده است.

ب - سرقت صورت گرفته که از غیر حرز انجام شده باشد.

- پ - مال دزدیده شده از اموال فرزند خود باشد.
- ت - کالای دزدیده شده خوراکی سال قحطی باشد.
- ث - سرقت با توهم مالکیت.
- ج - سرقت از مال مورد مشارکت با این گمان که فکر می کرده به اندازه سهم اش برداشته است.
- چ - سرقت کمتر از یک چهارم دینار طلا.
- ح - سرقت امین از مالی که پیش او به عاریه گمارده شده بود.
- خ - سرقت بنده از مولای خویش.

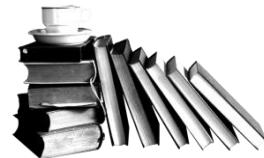
سرقت حدی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲

برخلاف کلاهبرداری و خیانت در امانت، قانونگذار جرم سرقت را به صراحت تعریف کرده است. ماده ۲۶۷ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲، در تعریف جرم سرقت اشعار می دارد: سرقت عبارت از ربودن مال متعلق به غیر است. در این تعریف سه عنصر ربودن، مال، تعلق به غیر مشاهده می شوند.

ربودن: رکن اساسی سرقت در حقوق ایران، ربایش است که بدون تحقق آن عنصر مادی جرم سرقت به وقوع نخواهد پیوست. لازمه‌ی تحقق ربایش (۹)، نقل مکان دادن مال از محلی به محل دیگر است، بنابراین سرقت در حقوق ایران تنها نسبت به اموال منقول مصداق پیدا می کند، زیرا قابلیت نقل و انتقال و در نتیجه ربوده شدن را دارند.

مال: موضوع سرقت باید مال باشد، تعیین معنی و مفهوم مال هم در حقوق مدنی و هم در حقوق جزا از اهمیت برخوردار است. می توان گفت: مال آن چیزی، اعم از حیوانات، گیاهان یا اشیاء است که پرداخت پول یا یک کالای ارزش دیگر در مقابل آن، هم از نظر عرف و هم از نظر شرع جایز شناخته شود، به همین دلیل، قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲، در بند الف ماده ۲۸۶، یکی از شرایط حد سرقت را آن دانسته است که شیء مسروق شرعاً مالیت داشته باشد. لیکن، به نظر نمی رسد که رواج داشتن کالا در بازار بین مردم، یعنی متقوم بودن آن به طور مطلق شرط مالیت داشتن آن باشد.

تعلق به غیر (ملک غیر بودن): برای تحقق جرم سرقت، باید مال ربوده شده متعلق به غیر، یعنی در مالکیت دیگری باشد در صورتیکه رباینده مدعی مالکیت بر مال ربوده شده گردد باید، قبل از حکم به سرقت، به دعوی مالکیت مال ربوده شده رسیدگی شود. البته، بدیهی است (۸)، برای شمول عنوان سرقت، شناخته شدن صاحب مال ضرورتی ندارد، بلکه فقط لازم است که مال ربوده شده متعلق به شخص دیگر اعم از حقیقی یا حقوقی باشد. البته در صورت شناخته نبودن صاحب مال،

چون اعلام شکایت از سوی او که به موجب بند "د" ماده ۲۶۸ قانون مجازات اسلامی، مصوب سال ۱۳۹۲، شرط اجرای حد سرقت است، موردی پیدا نمی‌کند، رباینده فقط مشمول مجازات تعزیری خواهد بود. در حقوق ایران منظور از تعلق مال به غیر، تعلق عین آن به دیگری است، اعم از شخص حقیقی یا حقوقی است، بنابراین، در صورتیکه عین مال متعلق به رباینده باشد، سرقت محقق نخواهد شد حتی اگر یک شخص دیگر از حق یا منفعتی بر آن مال برخوردار باشد (۷). بدین ترتیب، ربودن عین مرهونه یا مستأجر، توسط راهن یا موجر، سرقت محسوب نمی‌شود، هر چند که مرتهین حق امساک داشته و مستأجر هم مالک منافع است،

سرقت تعزیری در فقه:

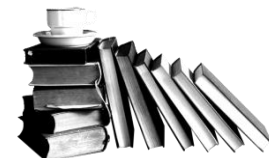
علماء شیعه برخلاف سرقت مستوجب حد، که باب وسیعی را در کتب فقهی به خود اختصاص داده‌اند، ارزش چندانی به طرح مسایل مربوط به سرقت تعزیری قایل نشده‌اند و سکوت اختیار کرده‌اند. فقها ربایش مال به طور پنهانی یا از راه پنهانکاری یا (استخفاء) را جزء لاینفک تعریف سرقت می‌دانند و بدون وجود آن استعمال واژه سرقت را صحیح نمی‌دانند و مواردی مثل (غصب، نهب یا خطف) را که انواعی از دستبرد آشکارند، به عنوان یک جرم تعزیری با عناوین مذکور قبول دارند نه با عنوان سرقت.

سرقت تعزیری در قانون مجازات اسلامی:

تعریف سرقت تعزیری همان تعریفی است که در ماده ۲۱۲ قانون حدود و قصاص به عمل آمده و آن عبارت است از این که انسان مال دیگری را به طور پنهانی برآید. ماده ۱۹۷ قانون مجازات اسلامی نیز سرقت را اعم از سرقت مستلزم حد و سرقت تعزیری تعریف و مقرر می‌دارد. (سرقت عبارت است از ربودن مال دیگری بطور پنهانی).

همچنین قانون مجازات اسلامی به فعل ربودن اشاره و طی ماده ۶۶۵ می‌گوید: هر کس مال دیگری را برآید و عمل او مشمول عنوان سرقت نباشد به حبس از شش ماه تا یک سال محکوم خواهد شد و اگر در نتیجه این کار صدمه‌ای به مجنی علیه وارد شده باشد، به مجازات آن نیز محکوم خواهد شد پس باید گفت: در مواردی که سرقت جامع شرایط لازم برای اعمال کیفر حد نباشد سرقت‌های تعزیری مطرح می‌گردد، که منشأ و مبنای آنها اراده قاضی است.

قانونگذار بر اساس فقه جزایی، سرقت به معنای اخص کلمه را شامل سرقت مستلزم حد می‌داند و برای سرقت‌هایی که جامع شرایط لازم برای اعمال کیفر حد نباشد در قانون مجازات اسلامی در بخش تعزیرات در فصل بیست و یکم تحت عنوان (سرقت و ربودن مال غیر) وضع نموده است (۱۰). بطوری که مواد ۶۵۱ تا ۶۵۷ قانون مزبور اقتباس از قانون مجازات عمومی سابق است و مواد ۶۵۷ به بعد فصل مزبور کم و بیش تحت تأثیر متون فقه جزائی می‌باشد.

یکی از حقوقدانان معاصر در تعریف سرقت‌های تعزیری گفته است: به موجب ماده ۱۰۸ قانون تعزیرات در صورتی که سرقت جامع شرایط مجازات حد و یا این که مقرون به آزار و تهدید نبوده و سارقین دو نفر یا بیش تر و مسلح نباشند و در رسیدگی‌های قضایی معلوم شود که سارق مال منقول متعلق به غیر را بر خلاف میل و رضایت صاحبش ربوده باشد، عمل مجرمانه او به عنوان سرقت تعزیری، مستلزم تعقیب و مجازات شلاق تا ۷۴ ضربه خواهد بود (۱).

انواع سرقت تعزیری و شرایط آنها:

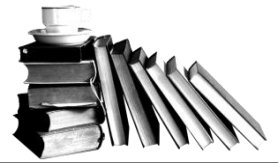
علل و عوامل مختلفی در تحقق شقوق مختلف و انواع متفاوت جرم سرقت تعزیری دخیل و موثر است. عواملی مانند صفات و ویژگی‌هایی که در مرتکب وجود داشته باشد، مانند تعداد آنها. در تحقق جرم سرقت تعزیری موضوع ماده ۶۵۱ یا وجود برخی از ابزار و وسایل حین ارتکاب جرم مانند اسلحه، چاقو، پنجه بوکس و غیره در حین دزدی که موجبات تشدید در مجازات و تحقق عناوین مجرمانه سرقت تعزیری از قبیل سرقت‌های موضوع مواد ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۴ و غیره را فراهم می‌آورد.

تأثیر شرایط در نوع سرقت تعزیری و مجازات آن:

همچنین سرقت تعزیری به دلیل وقوع جرم سرقت در زمان و مکان خاصی است که به مجازات آن حالت مشخصه داده و کیفر و مجازات سنگین تری را بر مرتکب تحمیل می‌دارد. مانند موردی که سرقت تعزیری توسط سارقی انجام شده باشد که مستخدم بوده و مال مخدوم خود را بر باید (۵). یا مانند آنکه سارق از محل و مکانی که زلزله رخ داده یا منطقه جنگی می‌باشد سرقت نماید. که در فروض مختلفی که در قانون وجود دارد، میزان و مدت حبس افزایش یافته یا موجبات تخفیف از بین رفته، در برخی موارد نوع و ماهیت جرم ارتكابی دچار دگرگونی شده و مرتکب به مجازات اعدام محکوم می‌شود.

انواع سرقت تعزیری:

- ۱- سرقت ساده
- ۲- سرقت مقرون به آزار
- ۳- سرقت مسلحانه
- ۴- سرقت در شب
- ۵- سرقت به نحو راهزنی
- ۶- سرقت از محل مهیای سکونت
- ۷- سرقت به نحو کیف زنی جیب بری

۸- سرقت از مناطق سیل زده و امثال آن

۹- سرقت از تاسیسات عمومی

مجازات سرقت تعزیری ؛

همانطور که از نام این جرم مشخص است، مجازات این سرقت از میان باب تعزیرات قانون مجازات قابل مشاهده است. برای این نوع سرقت تنها یک مجازات واحد در نظر گرفته نشده است و بنا به اینکه در چه شرایطی محقق شده باشد، مجازات متفاوتی دارد. (۳) مثل زمانی که همراه با اسلحه باشد یا نباشد، در خیابان باشد، در هنگام یک حادثه باشد یا کیفی و غیره. طبق ماده ۶۵۱ قانون تعزیرات مجازات اسلامی هریک از موارد سرقت از نوع تعزیری به حبس از ۵ تا ۲۰ سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود.

مجازات سرقت همراه با اسلحه ؛

منظور از سلاح موارد زیر است ؛

۱- انواع سلاح گرم از قبیل تفنگ و نارنجک.

۲- انواع سلاح سرد از قبیل قمه، شمشیر، کارد، چاقو و پنجه بوکس.

۳- انواع سلاح سرد جنگی مشتمل بر کارکردهای سنگری متداول در نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران یا مشابه آنها و سرنیزه‌های قابل نصب بر روی تفنگ.

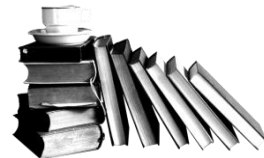
۴- انواع اسلحه شکاری شامل تفنگ‌های ساچمه‌زنی، تفنگ‌های مخصوص بیهوش کردن جانداران و تفنگ‌های ویژه شکار حیوانات آبی.

در سرقت مسلحانه، مخفی بودن یا ظاهر بودن سرقت تفاوتی ندارد. به عبارت دیگر حتی اگر سارق از سلاح خود استفاده نکرده باشد، در صورت وجود سایر شرایط سرقت تعزیری به مجازات این جرم محکوم خواهد شد. اگر فرد سارق مسلح یک نفر باشد یا دو نفر یا بیشتر، در میزان مجازات تاثیر دارد. سرقت مسلحانه تعزیری دارای مجازات بین ۵ تا ۲۰ سال حبس و همچنین تا ۷۴ ضربه شلاق است.

مجازات سرقت در راهها و خیابانها ؛

سرقت‌های خیابانی به دو صورت مخفیانه (جیب بری) و علنی (کیف قاپی) انجام می‌شود و علی‌رغم آنکه در بین عوام تفاوتی میان این دو وجود ندارد، از نگاه قانون از هم متفاوت هستند.

اگر سرقت موضوع ماده ۶۵۳ قانون تعزیرات مجازات اسلامی یعنی جرم راهزنی در شوارع و خیابانها باشد به نحوی که

نتوان مرتکب را محارب نامید، جرمی غیر قابل گذشت است. مجازات سرقت خیابانی مطابق ماده ۶۵۳ همان قانون ۳ تا ۱۵ سال حبس و شلاق تا ۷۴ ضربه است (۲).

اگر این جرم موضوع ماده ۶۵۷ همان قانون باشد، مطابق قانون اصلاحی سال ۱۳۹۹ اگر مال مسروقه دارای ارزش کمتر از دویست میلیون تومان باشد و سارق نیز سابقه کیفری نداشته باشد، قابل گذشت خواهد بود. طبق ماده ۶۵۷ این قانون، مجازات جیب بری و کیف‌قاپی T حبس از یک تا پنج سال و تا ۷۴ ضربه شلاق است.

مجازات سرقت دو یا چند نفر در شب همراه با اسلحه؛

اگر سرقت در شب محقق گردد و سارقین دو نفر یا بیشتر باشند و لااقل یکی از آنها حامل سلاح ظاهری با مخفی باشد، هر یک از مرتکبین به حبس از ۵ تا ۱۵ سال و شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم خواهد شد.

مجازات سرقت همراه با آزار دیگری؛

سرقت همراه با آزار دیگری یا به اصطلاح حقوقی سرقت مقرون به آزار، یکی از موارد سرقت تعزیری و از انواع سرقت‌های مشدد است. در این سرقت، ابزار آزار و یا شدت آن شرط نیست. اما اینکه سرقت صرفاً همراه با آزار باشد کفایت نمی‌کند و باید تمامی شرایط ذکر شده را دارا باشد تا مطابق ماده ۶۵۲ قانون تعزیرات مجازات اسلامی «هرگاه سرقت مقرون به آزار باشد (۱۱) یا سارق مسلح باشد، به حبس از سه ماه تا ۱۰ سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود و اگر جرحی نیز واقع شده باشد، علاوه بر مجازات جرح به حداکثر مجازات مذکور در این ماده محکوم می‌شود» با آن رفتار شود.

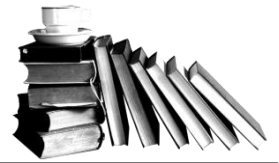
کیف قاپی و جیب بری؛

کیف قاپ فردی است که به طور واضح و علنی مال شخص دیگری را از حرز خارج می‌کند که مطابق قانون مجازات بخش تعزیرات به حبس از یک تا پنج سال و تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود.

مجازات این جرم در ماده ۱۳ قانون جرایم رایانه‌ای به شکل حبس از یک تا پنج سال یا جزای نقدی از بیست میلیون ریال تا یکصد میلیون ریال مقرر گشته است.

سرقت از مناطق آسیب دیده از جنگ و بلایای طبیعی یا در محل تصادف؛

هر گاه سرقت در مناطق سیل یا زلزله زده یا جنگی یا آتش سوزی یا در محل تصادف رانندگی صورت پذیرد و حائز شرایط حد نباشد، مرتکب به مجازات حبس از یک تا پنج سال و تا (۷۴) ضربه شلاق محکوم خواهد شد (۱۲).

نتیجه گیری:

بنابراین با بررسی قانون مجازات اسلامی و شگردهای مرتبط با سرقت به این نتیجه می‌رسیم که رسیدگی به سرقت و جرایم آن در قانون کاملاً اسلامی و نشأت گرفته از شریعت شیعه است. سرقت از منظر اسلام و تاکتیک. امامی و قانون جزا مستلزم مجازات حدی یا تعزیری است و اگر کسی مرتکب سرقت شود و سرقتی که خود مرتکب شده باشد، مقتضای حدی باشد، موجب قطع عضو است، اما در صورتی که سرقت مطابق قانون و عدالت مطابق با شرایط حدی نباشد، عاملان سرقت دیگر حدی نیستند و فقط باید عاملان آن مجازات شوند. بنابراین در قانون کیفری ایراد ضرب و جرح علاوه بر سرقت مجازات دارد و مرتکب به حبس و ضرب و شتم محکوم می‌شود. بنابراین، طبق قوانین ایران، سرقت T جرم تلقی می‌شود و عاملان آن تحت تعقیب و محکومیت قرار می‌گیرند.

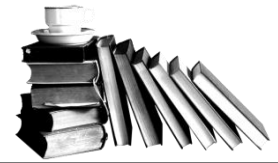
پیشنهادات:

۱. مجازات تنها راهکار مقابله با این دسته جرایم نیست و باید انگیزه سارقان شناسایی و از بین برود.
۲. تنوع در مجازات نیز می‌تواند در مبارزه با این جرایم موثر باشد، همچنین باید پرونده شخصیتی برای مجرمان تشکیل و مجرمان به دقت شناسایی شوند.
۳. راهکارهای بومی پیشگیری از تکرار جرم سرقت تعزیری در سطح شهر، رفع فشارهای موجود از جمله ایجاد اشتغال است.
۴. موانع پیشگیری از تکرار جرم سرقت تعزیری. یادگیری ارتکاب بزه، از طریق هم‌نشینی با افراد منحرف در محیط زندان و محیط خارج از زندان است. می‌توان به نظریه برچسب‌زنی اشاره کرد که فرد به دلیل عدم گذشت جامعه، برچسب مجرمیت را می‌خورد و این در واقع در جرم سرقت، مانعی برای باز اجتماعی کردن فردی که برای بار اول مرتکب جرم سرقت شده بود می‌شود و به جای اینکه فرد راه اصلاح و سازگاری را پیش بگیرد به سمت گروه‌هایی می‌رود که او را با آن برچسب قبول دارند به طوری که به تدریج از اعضای متعارف جامعه جدا شده و در دنیای خود زندگی می‌کند و دوباره به سمت ارتکاب سرقت روی می‌آورد.

منابع:

- ۱- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اصل چهارم
- ۲- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، ماده ۲۶۷
- ۳- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، ماده ۱۴۴
- ۴- تفاوت حد باتعزیر، ویکی فقه <http://wikifeqh.ir>
- ۵- کتاب روضه البهیة فی شرح لمعه دمشقیه، شهید ثانی، انتشارات مجمع الفکر اسلامی سال ۱۴۳۲ هـ.ق، صفحه ۳۵۰
- ۶- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، ماده ۲۶۹
- ۷- کتاب روضه البهیة فی شرح لمعه دمشقیه، شهید ثانی، انتشارات مجمع الفکر اسلامی سال ۱۴۳۲ هـ.ق، صفحات ۳۴۱ الی ۳۴۸
- ۸- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، ماده ۲۶۸
- ۹- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، کتاب تعزیرات، ماده ۶۵۱
- ۱۰- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، کتاب تعزیرات، ماده ۶۵۸
- ۱۱- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، کتاب تعزیرات، ماده ۶۵۲
- ۱۲- قانون مجازات اسلامی، مصوب ۱۳۹۲، کتاب تعزیرات، ماده ۶۵۷

Abstract:

Hadi robbery and armed robbery are two different concepts in the law of Iran and other countries. While armed robbery means a robbery that is carried out by means of threats and deception and is usually done by using a knife, sword or other cold weapon.

In Iran's criminal law, robbery is regulated under the title of "manslaughter in the mirror of robbery" and its punishment is equivalent to manslaughter. Also, the theft of Terezi is also regulated as a punishable crime in Iran's legal system.

The crime of theft has been criminalized in different countries of the world in order to guarantee the rights of the citizens, but it should be noted that the laws of each country have strengths and weaknesses in the treatment and enforcement of the rights of the victims, which can be amended by their governments. be And due to the fact that the crime of theft is one of the cases that have been dealt with in the internal laws of Iran and theft has been fully criminalized, therefore, in this article, we are trying to explain the crime of theft by examining Iranian law and Shia jurisprudence. We are in its limited and restrictive types.

Keywords: theft, hadd and tazeer, Islamic Penal Code, Shia jurisprudence,